

1. Shrnutí

- Nízká cena ropy a zrychlené čerpání peněz z fondů EU ve spojení s uvolněnou měnovou a fiskální politikou napomohly růstu HDP¹ v roce 2015 o 4,3 %, když v roce předchozím stoupl o 2 %. Ekonomice se dařilo nejvíce za posledních osm let, i v porovnání s Evropou byl vývoj českého hospodářství výjimečný. Proti EU (+1,8 %) stoupl výkon ekonomiky více než dvojnásobným tempem, v porovnání s eurozónou (+1,5 %) byl její růst téměř trojnásobný. V dynamice HDP předčila ČR ze zemí EU podle dosud známých údajů pouze Malta. K růstu ekonomiky přispěla především domácí poptávka a z ní hlavně investice (tvorba hrubého fixního kapitálu), z pohledu strany nabídky na něm rovnoměrně participovaly zpracovatelský průmysl a služby. Růst byl neinflační, podpořen vyšší dynamikou úvěrů domácnostem a podnikům a doprovázelo ho zlepšení vnějších ekonomických vztahů i hospodaření státu.
- Navzdory silnému růstu HDP za celý rok 2015 a vysoké meziroční dynamice ve čtvrtletích, která byla v každém z nich alespoň 4%, došlo v závěru roku ke zpomalení ekonomiky ČR. HDP v mezičtvrtletním srovnání stagnoval (byl však negativně ovlivněn sezónním očištěním), hrubá přidaná hodnota narostla pouze o 0,5 % (nejméně od posledního čtvrtletí 2013). Investice zřejmě dosáhly vrcholu ve 3. kvartále, po devět čtvrtletí trvajícím mezičtvrtletním růstu, neboť v posledním čtvrtletí již o 0,9 % klesly. Mimořádné faktory působící na růst české ekonomiky začaly vyprchávat a ekonomika v dynamice ztrácet.
- Investice stouply v loňském roce o 7,5 % a podílely se na růstu HDP +1,9 p.b.² Zvyšovaly je nefinanční podniky, vládní instituce dočerpávající peníze z EU i domácnosti posilující investice do nemovitostí. Výdaje na konečnou spotřebu domácností vzrostly o 2,9 % (+1,4 p.b.), přírůstek výdajů na konečnou spotřebu vládních institucí byl dokonce nejvyšší od roku 2003 (+3,4 %, +0,7 p.b.). Změna zásob ovlivňovala ekonomiku taktéž pozitivně (+0,6 p.b.), zhoršila se jen bilance zahraničního obchodu (-0,2 p.b.).
- Souhrnná výkonnost odvětví podle hrubé přidané hodnoty se v roce 2015 zvýšila o 3,8 %. Dynamicky rostoucí zpracovatelský průmysl (+7,3 %) přispěl +1,9 p.b., služby +1,8 p.b. Stavebnictví přidalo +0,2 p.b., stejně jako o rok dříve, nikoliv však zemědělství, lesnictví a rybnictví, jejichž celkový příspěvek byl nulový. Těžba a dobývání, energetika a zásobování vodou působily mírně proti růstu české ekonomiky (v úhrnu -0,1 p.b.).
- Běžný účet platební bilance ukázal na další zlepšení vnějších ekonomických vztahů, i přes zhoršení obchodní bilance. Skončil v přebytku 41,4 mld. korun (0,9 % HDP) a byl rekordní. Příliv přímých investic do ČR klesl na 60,7 mld. a byl nejslabší od roku 2003. Jim však kontrastoval mohutný příliv investic portfoliových. Samotných vládních dluhopisů nakoupili zahraniční investoři v loňském roce za 117,7 mld.
- Implicitní deflátor HDP poklesl v roce 2015 na +0,7 %, inflace měřená vývojem indexu spotřebitelských cen činila +0,3 % a byla nejnižší od roku 2003. Propad ceny ropy na světovém trhu a deflace ve zpracovatelském průmyslu v eurozóně se prolínaly do ČR prostřednictvím cen dovozu zboží (-1,9 %) a působily na ceny průmyslových výrobců, které se snížily nejvýrazněji v historii (-3,2 %). Ceny zemědělských výrobců klesly o 6 %, ceny tržních služeb stagnovaly. Narostly pouze ceny stavebních prací (+1,2 %).
- Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost v pojetí národních účtů byla meziročně vyšší o 1,2 %, v absolutní výši dosáhla společně s rokem 2008 nejvyšší úrovně v historii samostatné ČR. Počty volných pracovních míst vystoupaly v průběhu léta již nad 100 tisíc. Obecná míra nezaměstnanosti se snižovala po celý rok a v prosinci 2015 skončila na nejnižší úrovni (4,6 %) od listopadu 2008. Strukturální nerovnováha mezi poptávkou po zaměstnancích a nabídkou práce ze strany uchazečů se přenášela do nedostatku kvalifikovaných pracovníků a ústila ve zrychlující růst průměrné mzdy. Ta ve 4. čtvrtletí stoupla již o 3,9 % meziročně. V reálném vyjádření, díky nízké míře inflace, narostla průměrná mzda o 3,8 %, jednalo se o nejvyšší růst od konce roku 2009.
- Objem peněz v ekonomice se zvýšil v závěru roku 2015 dle měnového agregátu M2 o 6,9 % meziročně a šlo pouze o nárůst likvidních prostředků. Tempa růstu dlouhodobých úvěrů nefinančním podnikům, tj. především úvěrů na investice, byla alespoň 10% v celém 2. pololetí, dynamika úvěrů domácnostem na bydlení v prosinci (+8 %) byla nejsilnější od léta 2010. Vyšší poptávka domácností po těchto typech úvěrů vyplývá z nízkých úrokových sazeb a promítá se do výrazného růstu cen nemovitostí.
- Sílicí růst ekonomiky podpořený rekordním čerpáním prostředků z evropských fondů pomohl státnímu rozpočtu k nejnižšímu deficitu po roce 2008. Ten ve vztahu k HDP činil 1,4 % a meziročně se zlepšil o 0,4 p.b. Podíl investic na celkových výdajích státního rozpočtu dosáhl rekordních 13,6 %.

¹ Data o HDP, hrubé přidané hodnotě a jejich složkách jsou vyjádřena reálně a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² Příspěvky ke změně HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití.

